

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi veronkantolain 27 a §:n ja verohallituksesta annetun lain sekä välittömän verotuksen piiri- ja paikallishallinnosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisiksi pesänhoitajiksi, uskotuiksi miehiksi ja toimitsijamiehiksi konkurssipesien hoitotehtäviin määrättyjen verohallinnon virkamiesten asemaa selvennettäisiin säätämällä pesänhoitotehtävä verojen erikoisperintään kuuluvaksi tehtäväksi. Samalla ehdotetaan, että erikoisperintään liittyvistä tehtä-

vistä verohallinnon virkamiehille maksettavat palkkiot olisi suoritettava valtiolle. Lisäksi verojäämien julkaisemista koskevaa veronkantolain säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi. Lait ehdotetaan saatettavaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on ne hyväksynyt.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Verohallinnon virkamiehen määrääminen konkurssipesän hoitajaksi

Konkurssipesän hoidon järjestämisestä on säädetty 9 päivänä marraskuuta 1868 annetussa konkurssisäännössä. Konkurssipesän hoitoon kuuluvat niin sanottuina erillistoimenpiteinä erilaiset konkurssipesän varallisuuden selvittämiseksi suoritettavat oikeudelliset toimenpiteet. Näitä ovat konkurssisäännön nojalla ajettavat takaisosaantikanteet, oikeustoimen pätemättömyyttä ja mitättömyyttä koskevat kanteet, sekä rangaistuksen ja korvauksen vaatiminen konkurssirikoksen johdosta. Konkurssipesässä suoritetaan tarvittaessa myös erikoistilintarkastuksia, joilla pyritään selvittämään velallisen mahdollisesti suorittamat, velkojien etua loukkaavat toimenpiteet.

Veronkantolain 27 a §:n mukaan voidaan verojen perimiseksi ulosoton hakemisen ohella tai sen sijasta ryhtyä erikoisperintätoimenpiteisiin. Erikoisperintään kuuluu muun muassa verovel-

vollisen hakeminen konkurssiin sekä verosaatavien valvonta ja puhevallan käyttö konkurseissa. Puhevalta sisältää oikeuden käyttää velkojalle lain mukaan kuuluvia oikeuksia. Tähän kuuluu muun muassa oikeus konkurssisäännön nojalla esittää konkurssipesään pesänhoitajia sekä oikeus osallistua konkurssipesän velkojien kokouksiin ja päätöksentekoon niissä. Konkurssipesän hoitoon osallistumista ei nimenomaisesti ole säädetty veronkantolaissa erikoisperintätehtäviin kuuluvaksi.

Määräyksen pesänhoitajan tehtävään antaa tuomioistuin. Oikeus määrää konkurssisäännön 50 §:n nojalla konkurssioikeudenkäynnin alkuvaiheessa väliaikaisen pesänhoitajan huolehtimaan konkurssipesästä velkojainkuulusteluun saakka. Konkurssisäännön 51 §:n mukaisesti oikeus määrää velkojainkuulustelussa pesänhoitoon yhden tai useampia uskottuja miehiä. Konkurssipesän lopullinen selvittäminen määrätään valvontatilaisuudessa konkurssisäännön 62 §:n nojalla yhden tai useamman toimitsijamiehen tehtäväksi. Kaikissa vaiheissa pesänhoitajana saattaa olla sama tai samat henkilöt. Oikeus antaa pesänhoitajamääräyksen yleensä aina henkilölle, jota

velkojat ovat tehtävään esittäneet. Pesänhoitajaa esitettäessä kuten muussakin konkurssipesän hallinnossa on suurin äänivalta velkojalla, jonka konkurssisaaminen on suurin.

Vuonna 1984 konkurseissa valvottiin verosaa- tavia yhteensä 738,5 miljoonaa markkaa. Valvon- toja suoritettiin yhteensä 632 konkurssissa. Keski- määräinen valvonnan määrä konkurssikohtaisesti oli siten noin 1,2 miljoonaa markkaa. Kun verohallinnon konkurssisaaminen yleensä on aina varsin suuri, voi verohallinto vaikuttaa merkittä- västi pesänhoitajaksi määrättävän henkilön valin- taan.

Verojäämien kokonaismäärä vuoden 1984 lo- pussa oli noin 4,7 miljardia markkaa. Sen vuoksi on tärkeitä, että verojäämien perintä olisi teho- kasta ja myös lainsäädännöllisten edellytysten osalta tarkoituksenmukaisesti järjestettyä. Kon- kurssiperintä on yksi perintäkeino, jonka tulok- sesta osaltaan riippuu perinnän kokonaistulos.

Velkojen edun turvaaminen konkurssissa edel- lyttää huolellista ja perusteellista velallisen varal- lisuuden selvittämistä ja ryhtymistä tarvittaessa takaisinsaanti- ja muihin oikeudenkäyntitoimen- piteisiin. Konkurssi saattaa myös varojen puuttu- misen vuoksi raueta, vaikka perusteellisempi sel- vittely voisi tuoda esiin sellaista varallisuutta, joka olisi käytettävissä konkurssisaamisten suori- tukseksi. Erityisesti verosaamisten kannalta on välttämätöntä, että erilaiset kanneperusteet tule- vat riittävästi selvitettyiksi.

Konkurssipesän riittävän tehokas ja perusteelli- nen selvittäminen voidaan varmistaa vain siten, että verohallintoa perinnässä edustava viranomai- nen voi tarvittaessa esittää myös virkamiestä pe- sänhoitajaksi silloin, kun valtion etu velkojana sitä vaatii.

Verohallitus on antanut pysyväisohjeet verojen kannosta ja perinnästä. Niiden mukaan lääninve- rovirasto voi esittää virkamiestä pesänhoitotehtä- viin väliaikaiseksi pesänhoitajaksi, uskotuksi mie- heksi tai toimitsijamieheksi tapauksissa, joissa pesän selvittäminen erityisesti verojäämien kerty- mien kannalta sitä edellyttää. Lainsäädännössä ei sen sijaan ole säännöksiä verohallinnon virkamie- hen asemasta, tehtävästä ja toimivallasta kon- kurssipesän hoitajana. Tämän vuoksi on esiinty- nyt epätietoisuutta esimerkiksi virkamielen vel- vollisuudesta ottaa vastaan pesänhoitotehtävä.

Noudatetun pitkäaikaisen käytännön mukaan verohallinnon virkamiehet ovat valtion edun ni- missä hoitaneet konkurssipesien selvitystä ja hal- lintotehtäviä sekä osallistuneet edellä mainittujen pesänhoitoon liittyvien erillistoimenpiteiden suo-

rittamiseen. Verohallinnon virkamiehet ovat suo- rittaneet myös erikoistilintarkastuksia.

Eduskunnan oikeusasiamies on 31 päivänä jou- lukuuta 1979 antamansa päätöksen n:o 4330 yhteydessä kiinnittänyt valtioneuvoston huomio- ta siihen, että säännökset valtion asianvalvojen asemasta, tehtävistä ja toimivallasta ovat puut- teelliset. Valtioneuvoston oikeuskansleri on 24 päivänä syyskuuta 1984 antamassaan päätöksessä n:o 4272 pitänyt tärkeänä, että konkurssipesien hoitajina toimivien valtion virkamiesten aseman ja tehtävien selkiinntämiseksi asiasta annettaisiin säännökset.

Veronkantolain 27 a §:ää ehdotetaan tämän vuoksi täsmennettäväksi siten, että erikoisperin- tätehtäviin kuuluisi myös osallistuminen pesän- hoitotehtäviin konkurseissa. Muutos mahdollis- taa säännöstasolla sen, että valtio velkojana voi esittää pesänhoitotehtäviin veronperintään eri- koistuneita verohallinnon virkamiehiä.

1.2. Palkkion suorittaminen valtiolle

Pesänhoitajaksi määrätty verohallinnon virka- miehet hoitavat konkurssipesien selvitys- ja hal- lintotehtävät samoin kuin pesänhoitoon liittyvät erillistehtävät ja erikoistilintarkastukset pääasial- lisesti virka-aikana. He ovat palvelussuhteessa valtioon ja heille maksetaan virkaan tai toimeen kuuluva palkka. Konkurssipesän hoidosta mak- settavista palkkioista päättävät velkojat konkurssi- säännön 79 §:n mukaisesti. Verohallituksen an- tamien pysyväisohjeiden mukaan palkkiot, jotka lääninveroviraston virkamies väliaikaisena pesän- hoitajana, uskottuna miehenä tai toimitsijamie- henä nostaa konkurssipesästä on tilitettävä välit- tömästi täysimääräisenä lääninveroviraston tilille. Tilitysvelvollisuus koskee myös konkurssipesän hoitoon liittyvistä erillistoimenpiteistä ja erikois- tilintarkastuksesta maksettuja palkkioita. Jos kon- kurssin täytäntöönpanomenettely on kesken pe- sänhoitajana toimivan virkamielen erotessa viras- taan, hänen on annettava selvitys pesän tilasta ja tilitys, josta ilmenevät jo suoritettut toimenpiteet. Tältä osin pesänhoitopalkkio edellytetään tilitet- täväksi valtiolle välittömästi sen jälkeen, kun palkkio on nostettu.

Verohallinnon virkamiesten nostamien pesän- hoitopalkkioiden tilittamisesta valtiolle on käy- tännössä kuitenkin esiintynyt epätietoisuutta, koska konkurssipesien hoitajina toimivien vero- hallinnon virkamiesten asemaa ei ole säännelty laintasoisilla säännöksillä. Valtioneuvoston oi-

keuskansleri on aikaisemmin mainitussa 24 päivänä syyskuuta 1984 antamassaan päätöksessä pitänyt tärkeänä sitä, että konkurssipesänhoitajina toimivien valtion virkamiesten aseman selkiinnyttämiseksi säänneltäisiin myös palkkiokysymys. Tällöin sekä valtion etu saatavia konkurssin kautta perittäessä että tähän liittyviä tehtäviä hoitavien valtion virkamiesten palkkaedut voitaisiin ottaa asianmukaisesti huomioon.

Edellä olevan perusteella ja samalla kun konkurssipesien hoitoon ja hallintoon osallistuminen on ehdotettu säädettäväksi erikoisperintään kuuluvaksi tehtäväksi verohallituksesta annettuun lakiin (739/69) ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 a § ja välittömän verotuksen piiri- ja paikallishallinnosta annetun lain (1002/75) 10 §:ään uusi 3 momentti, joiden perusteella verohallinnon palveluksessa olevalle virkamiehelle veronkantolain 27 a §:ssä tarkoitetuista tehtävistä erikseen maksettavat palkkiot olisi suoritettava valtiolle. Sääntely koskisi paitsi konkurssipesän hoitoon välittömästi kuuluvia tehtäviä, myös kaikkia pesänhoitoon liittyviä erillistoimenpiteitä sekä kaikkia muita veronkantolain 27 a §:n nojalla suoritettavia tai siinä mainittuihin tehtäviin liittyviä tehtäviä. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset konkurssipesän nimissä ja sen lukuun ajettavat kanteet sekä konkurssipesässä suoritettavat erikoistilintarkastukset. Sääntely koskisi vain tehtäviä, jotka virkamies on hoitanut ollessaan verohallinnon palveluksessa.

1.3. Verojäämien julkaiseminen

Erikoisperintään kuuluu veronkantolain 27 a §:n 2 momentin mukaan muun muassa maksamatta olevia veroja koskevien tietojen lähettäminen luottolehdistä julkaistavaksi. Säännöksen nojalla on hallinnollisin määräyksiin ohjattu, että tietyn markkamäärän ylittävät suorittamatta jätetyt ennakonpidätykset ja niihin liittyvät työnantajan sosiaaliturvamaksut sekä liikevaihtoverot eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta lähetetään julkais-

tavaksi niin sanotulla protestilistalla kahdessa yleisimmän tunnetussa luottolehdistä.

Lainkohdan sanamuoto edellyttää, että maksamatta jätettyjä veroja julkaistaan vain luottolehdistä. Sanonta "luottolehti" on osoittautunut käytännössä epätasälliseksi ja tulkintavaikkeitä aiheuttavaksi. Muutoinkin julkaiseminen voisi tarkoituksenmukaisesti tapahtua myös muunlaisissa julkaisuissa. Tämän vuoksi ja jotta säännöksen sanamuoto ei rajoittaisi verojäämien julkaisemismenettelyn tarkoituksenmukaista järjestämistä, veronkantolain 27 a §:n 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus luottolehtiin.

2. Ehdotuksen taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla on perintätulosta parantava vaikutus, jonka markkamääräinen suuruus ei kuitenkaan ole tarkemmin arvioitavissa.

Pesänhoidon säätäminen erikoisperintätehtäväksi selkeyttää pesänhoitotehtävään määrätyn valtion virkamiehen asemaa ja lisää valtion mahdollisuuksia merkittävänä velkojana vaikuttaa konkurssipesän selvittämisen lopputulokseen.

Verojäämien julkaistavaksi ilmoittamista koskeva muutos lisää verohallinnon mahdollisuuksia järjestää julkaiseminen tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Ehdotetuista muutoksista ei aiheutuisi tehtävien lisääntymistä erikoisperinnästä vastaavalle henkilöstölle nykyisiin tehtäviin verrattuna eikä erikseen osoitettavissa olevia lisämenoja valtiolle.

3. Voimaantulo

Lait on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**veronkantolain 27 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 11 päivänä elokuuta 1978 annetun veronkantolain 27 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa (740/81), näin kuuluvaksi:

27 a §

Erikoisperintään kuuluu myös verosaatavien valvonta ja puhevallan käyttö konkurssissa, osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sulautumisessa, kiinteistön pakkohuutokaupassa, julkisessa haasteessa ja pesäerossa, osallistuminen pesänhoito- tehtäviin konkurssissa, maksamatta olevia veroja

koskevien tietojen lähettäminen julkaistavaksi sekä verojen periminen ulkomailla ja ulkomaan verojen periminen Suomessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198

2.

Laki**verohallituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään verohallituksesta 5 päivänä joulukuuta 1969 annettuun lakiin (739/69) uusi näin kuuluva 5 a §:

5 a §

Jos verohallituksen palveluksessa oleva henkilö on veronkantolain 27 a §:ssä tarkoitettussa erikoisperintäasiassa määrätty osallistumaan pesänhoito- tai muuhun tehtävään konkurssissa, on tästä sekä siihen liittyvästä toimeksiannosta samoin kuin muusta erikoisperintätehtävästä saatu

palkkio suoritettava valtiolle, kuitenkin vain siltä osin kuin se on maksettu tehtävästä, jonka virkamies on hoitanut ollessaan verohallinnon palveluksessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198

3.

Laki**välittömän verotuksen piiri- ja paikallishallinnosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään välittömän verotuksen piiri- ja paikallishallinnosta 31 päivänä joulukuuta 1975 annetun lain (1002/75) 10 §:ään uusi näin kuuluva 3 momentti:

10 §

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö on veronkantolain 27 a §:ssä tarkoitettussa erikoisperintä-

asiassa määrätty osallistumaan pesänhoito- tai muuhun tehtävään konkurssissa, on tästä sekä siihen liittyvästä toimeksiannosta samoin kuin muusta erikoisperintätehtävästä saatu palkkio

suoritettava valtiolle, kuitenkin vain siltä osin kuin se on maksettu tehtävästä, jonka virkamies on hoitanut ollessaan verohallinnon palveluksessa. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 1985

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pekka Vennamo*

1.

Laki
veronkantolain 27 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 11 päivänä elokuuta 1978 annetun veronkantolain 27 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa (740/81), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 a §

27 a §

Erikoisperintään kuuluu myös verosaatavien valvonta ja puhevallan käyttö konkurssissa, osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sulautumisessa, kiinteistön pakkohuutokaupassa, julkisessa haasteessa ja pesäerossa, maksamatta olevia veroja koskevien tietojen lähettäminen *luottolehdistä* julkaistavaksi sekä verojen periminen ulkomailla ja ulkomaan verojen periminen Suomessa.

Erikoisperintään kuuluu myös verosaatavien valvonta ja puhevallan käyttö konkurssissa, osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sulautumisessa, kiinteistön pakkohuutokaupassa, julkisessa haasteessa ja pesäerossa, *osallistuminen pesänhoitotehtäviin konkurssissa*, maksamatta olevia veroja koskevien tietojen lähettäminen julkaistavaksi sekä verojen periminen ulkomailla ja ulkomaan verojen periminen Suomessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
198 .
